

POSTANOWIENIE

Dnia 7 maja 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Joanna Misztal-Konecka

w sprawie z powództwa J. J.
przeciwko Syndykowi masy upadłości J. Spółki Akcyjnej w upadłości z siedzibą w J.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 7 maja 2021 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda
od wyroku Sądu Okręgowego w P.
z dnia 27 kwietnia 2020 r., sygn. akt I Ca (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. oddala wniosek pozwanego o zasądzenie zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego od powoda.**

UZASADNIENIE

1. Wyrokiem z 27 kwietnia 2020 r. Sąd Okręgowy w P. oddalił apelację powoda J. J. od wyroku Sądu Rejonowego w J. z 23 grudnia 2019 r., w sprawie przeciwko Syndykowi masy upadłości J. S.A. w upadłości z siedzibą w J. o zapłatę oraz orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego.

2. Od wyroku Sądu Okręgowego skargę kasacyjną wywiódł powód, powołując się na naruszenie art. 84 k.c., art. 471 k.c. i art. 233 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

3. Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie służy zaś merytorycznej ocenie skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek (art. 398⁴ § 2 k.p.c.), gdyż tylko wówczas może być osiągnięty cel wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o których mowa w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. konieczne jest zawarcie w skardze kasacyjnej odrębnego wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, zawierającego profesjonalny wywód prawny nawiązujący do wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. przesłanek przedsądu ze wskazaniem, które z nich występują w sprawie i z uzasadnieniem stanowiska skarżącego (postanowienie Sądu

Najwyższego z 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06). Ze względu na odmienny cel instytucji przedsądu i jej odrębne oraz kwalifikowane przesłanki, wskazanie i uzasadnienie okoliczności decydujących o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie może polegać na odwołaniu się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. W prawidłowo sporządzonej skardze kasacyjnej oba powyższe elementy muszą pojawić się oddzielnie i autonomicznie. Sąd Najwyższy nie jest bowiem trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę kasacyjną, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia, wnoszonym i rozpoznawanym nie tylko w interesie skarżącego, ale przede wszystkim w interesie publicznym.

4. Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, powołując się na występowanie w sprawie przesłanki określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Podał, że w sprawie występują istotne zagadnienia prawne i potrzeba wyjaśnienia:

- czy już sama możliwość wystąpienia sytuacji, że wygrywający przetarg nie nabyłby nieruchomości będącej przedmiotem przetargu na skutek skorzystania przez osobę trzecią z prawa pierwokupu, a poniósłby koszty umowy przedwstępnej, a niezaznaczenie tego wyraźnie w warunkach przetargu jest wprowadzeniem w błąd;

- czy zaznaczenie w złożonej ofercie przez kupującego, że poniesie koszty związane z faktycznym przeniesieniem własności, zobowiązuje ogłaszającego przetarg syndyka do umieszczenia w umowie przedwstępnej zapisu, że w razie skorzystania przez osobę trzecią z prawa pierwokupu, koszty sporządzenia umowy przedwstępnej zostaną zwrócone kupującemu - wygrywającemu przetarg;

- czy mieści się w granicach swobodnej oceny dowodów interpretacja dokumentu przez sąd wychodząca poza jego dosłowne sformułowanie, jeżeli brak jest innych dowodów wskazujących na inny zamiar stron poza zapisanym.

5. Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w związku z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego wymaga przedstawienia problemu o charakterze abstrakcyjnym, nierozstrzygniętego w dotychczasowym orzecznictwie i wymagającego pogłębionej wykładni (postanowienie Sądu

Najwyższego z 2 października 2001 r., I PKN 129/01, OSNP 2003/18/436). W postanowieniu z 23 marca 2012 r. (II PK 284/11), Sąd Najwyższy wyjaśnił, że zagadnieniem prawnym jest zagadnienie, które wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego, względnie uregulowaniem prawnym, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia konkretnej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie na zagadnienie prawne uzasadniające wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez jego sformułowanie jako problemu prawnego wymagającego rozstrzygnięcia, określenie przepisów prawa, w związku z którymi powstało i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do rozważenia, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne”.

Skarżący nie sprostął powyższym wymaganiom. Ograniczył się do przedstawienia trzech pytań bez wskazania konkretnych przepisów prawa, na gruncie których miały powstać prezentowane zagadnienia prawne. Nie przedstawił pogłębionej argumentacji, z przytoczeniem argumentów wskazujących na rozbieżne oceny prawne, lub możliwość takich ocen. Uszło również uwagi skarżącego, że zagadnienie prawne, w rozumieniu w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., powinno odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, natomiast nie może mieć charakteru kazuistycznego i służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej pewnych szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego rozstrzygnięcia. Skarżący nie przedstawił argumentów świadczących o tym, że w sprawie istnieją wątpliwości wykraczające poza poziom zwykłych wątpliwości prawnych, które powstają niemal w każdym procesie decyzyjnym.

Analiza skargi kasacyjnej prowadzi do wniosku, że skarżącemu nie chodzi o wykazanie przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., a jedynie o poddanie zaskarżonego wyroku kontroli kasacyjnej.

6. Z tych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

7. Sąd Najwyższy, pomimo odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znalazł podstaw do zasądzenia na rzecz pozwanego syndyka masy upadłości, będącego radcą prawnym, zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego w postaci wynagrodzenia radcowskiego (§ 2 pkt 5 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych).

Według art. 98 § 1 i 3 oraz art. 99 k.p.c., stosowanych odpowiednio w postępowaniu przed Sądem Najwyższym z mocy art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c., do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez adwokata albo radcę prawnego, które przeciwnik powinien zwrócić stronie wygrywającej postępowanie apelacyjne, należy wynagrodzenie i wydatki jednego adwokata albo radcy prawnego. Równocześnie nie powinno budzić wątpliwości, że użyte w art. 98 § 3 k.p.c. określenie *reprezentowania strony* odpowiada określeniu *prowadzenie sprawy przez pełnomocnika* zawartemu w art. 98 § 2 k.p.c. (postanowienia Sądu Najwyższego: z 8 marca 2012 r., V CZ 153/11; z 6 lutego 2013 r., V CZ 87/12; z 17 kwietnia 2013 r., V CZ 125/12). Ponieważ syndyk masy upadłości występował w procesie jako strona, a nie jako pełnomocnik procesowy, przeto nie może uzasadniać żądania zwrotu kosztów procesu okoliczność, że jest on radcą prawnym (postanowienie Sądu Najwyższego z 19 stycznia 1968 r., I CR 410/67, OSNC 1968/8-9/152; nie zasługuje na podzielenie odmienne stanowisko wyrażone w postanowieniu Sądu Najwyższego z 16 sierpnia 1965 r., II PZ 29/63). Artykuł 98 § 3 w zw. z art. 99 k.p.c. przewiduje zwrot takich kosztów jedynie stronie reprezentowanej przez pełnomocnika, nie zaś stronie przypadkowo posiadającej kwalifikację pełnomocnika, która przecież takich kosztów nie poniosła. Równocześnie zaś ani z twierdzeń pozwanego, ani z materiału sprawy nie wynika, by syndyk, w związku z obroną przed skierowanym przeciwko sobie powództwem, poniósł koszty, które w świetle art. 98 § 2 k.p.c. mogłyby uzasadniać żądanie zwrotu kosztów procesu. Uzasadniało to oddalenie wniosku o zasądzenie zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego na rzecz syndyka.